

BOLIGNØD

Den store vækst i 1960erne betød stor mangel på egnede boliger ikke mindst i områder med stor indvandring af arbejdskraft. Boligsituationen betød, at fremmedarbejderne ofte blev ofre for boligspekulanter eller boede under betænkelige forhold.

Boligsituationen efter Anden Verdenskrig var vanskelig. I byområder var en del ejendomme saneringsmodne. Det medførte et yderligere pres på boligsituationen. Fremmedarbejdere boede ofte i ejendomme, der ventede på nedrivning, i værelser eller lejede værelser i større villaer og lejligheder. En del blev i 1970erne henvist til nye sociale boligbyggerier, hvor huslejen var for høj for fremmedarbejdernes økonomi.

*Foto: Uwe
Bødewadt.*

Arbejdsgiverens ansvar

Allerede en måned efter indførelsen af det midlertidige stop for indvandring af gæstearbejdere, blev der i december 1970 opstillet en række dispensationsregler. Arbejdsgiverne blev bl.a. pålagt at sørge for "rimelige indkvarteringsmuligheder". Senere i 1973 blev dette skrevet ind som en nødvendig del af ansættelsesaftalen for det første års ansættelse, at arbejdsgiveren sørgede for indkvartering.

Dette betød i praksis ofte, at arbejdsgiverne købte eller lejede ejendomme, hvor fremmedarbejderne blev indkvarteret på værelser ell.lign. Farum Savværk og papkassefabrik A/S søgte i august 1972 om dispensation til ansættelse af to tyrkiske arbejdere, bl.a. med oplysning om, at de kunne sørge for bolig i fabrikkens eget hus på Farum Hovedgade nr. 3.

Rimelig og praktisk

Hensynene til kravet om rimelige boligforhold og de tilrådeværende boliger var ikke altid forenelige med bekymringerne om ghettodannelse og isolation. I Roskilde valgte kommunen at indkvartere fremmedarbejdere i værelser i Himmelev. Hvert værelse havde 2-5 senge og kostede 120 kr. per måned per person. Dette skabte kritik, fordi arbejderne således blev isolerede i forhold til det øvrige samfund. Kommunen forsvarede sig med, at løsningen var midlertidig og gav acceptable boligforhold til fremmedarbejderne.

Enkelte større virksomheder skabte alternative indkvarteringer. Skibsværftet B&W, der beskæftigede et større antal fremmedarbejdere, havde i 1972 indkvarteret 196 arbejdere bl.a. fra Jugoslavien og Tyrkiet på to beboelseskibe, Nybo og Øbo, der lå opankret ved Langebro i Københavns havn. Forholdene på skibene blev kritiseret i dagspressen, bl.a. pga. pladsforhold m.v. Dette fik B&W til at søge at leje værelser til arbejderne i Kollegiebyen i Avedøre – uden større held, da arbejderne ikke ønskede at bo der.

66 i samme hus

Kritikken af boligforhold og beretninger om huslejesvind, udnyttelse og boligspekulation var omfangsrig i 1970'erne. For eksempel havde Andelsslagteriet i Slagelse indkvarteret 81 fremmedarbejdere i 5 villaer, hvor de hver betalte 200 kr. per måned i husleje inkl. rengøring og vask. I efteråret 1972 måtte Helsingør kommune flytte 20 fremmedarbejdere, der sammen med 20 andre boede i en villa med kun et toilet og en loftshøjde på under 2 meter.

I Vallensbæk blev en villa, godkendt til to lejligheder, i 1973 lejet ud til 66 tyrkere, der hver betalte 400 kr. i husleje om måneden, og på Vesterbro blev der opkrævet 1100 kr./md. i husleje for en lejlighed, hvis husleje af huslejenævnet var sat til 2400 kr. om året.

Mange fremmedarbejdere boede i værelser med køjesenge, der ved skifteholdsarbejde kunne deles af flere. Boligforholdene bar generelt præg af manglen på boliger samt på opfattelsen af, at fremmedarbejdernes ophold kun var midlertidigt.